EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 14.4.2023.
COM(2023) 188 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Eiropas Savienības ierēdņu pensiju shēmas (*PSEO*) aktuāro līdzsvaru un Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanas ietekmi uz budžetu

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Eiropas Savienības ierēdņu pensiju shēmas (PSEO) aktuāro līdzsvaru un Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanas ietekmi uz budžetu

1. JURIDISKAIS PAMATS

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 14. panta 1. punktu Komisija 2022. gadā iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Savienības ierēdņu pensiju shēmas (*PSEO*) aktuāro līdzsvaru un Civildienesta noteikumu XII pielikuma piemērošanas ietekmi uz budžetu.

Ar šo ziņojumu tiek īstenots minētais uzdevums, novērtējot shēmas aktuāro līdzsvaru un analizējot XII pielikuma piemērošanas ietekmi uz budžetu 2014.–2021. gadā. Attiecīgajos gadījumos, ja iespējams, šajā ziņojumā ir aprakstītas arī izmaiņas 2022. gadā.

2. *PSEO* PAMATA IEZĪMES

2.1. *PSEO* juridiskais pamats

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83. pantu:

- pabalstus, ko izmaksā atbilstoši šai pensiju shēmai jeb programmai[1], sedz no Savienības budžeta;
- dalībvalstis kopīgi garantē šo pabalstu samaksu; un
- ierēdņiem jāfinansē viena trešdaļa no šādas pensiju programmas izmaksām.

Civildienesta noteikumu 83.a pantā noteikts, ka pensiju programmas līdzsvaru nodrošina ar noteikto pensionēšanās vecumu un programmas iemaksu likmi. Tajā arī noteikta procedūra pensiju programmas iemaksu likmes pārskatīšanai reizi gadā un reizi piecos gados.

Civildienesta noteikumu XII pielikumā ir izklāstīti iemaksu likmes aprēķināšanas aktuārie noteikumi, lai nodrošinātu programmas līdzsvaru.

2.2. Nosacītā (teorētiskā) fonda princips

PSEO ir nosacīts (teorētisks) fonds ar definētiem pabalstiem, kurā darbinieki ar iemaksu palīdzību finansē savas nākotnes pensijas. Lai arī faktiski investīciju fonds nepastāv, summa, kas ar šāda fonda palīdzību tiktu iekasēta, tiek uzskatīta par ieguldītu dalībvalstu ilgtermiņa obligācijās un ir atspoguļota pensiju saistībās, kas ir reģistrētas Eiropas Savienības gada pārskatos. Dalībvalstis kopīgi garantē Civildienesta noteikumu 83. pantā un Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktā noteikto pabalstu izmaksu.

Tā kā *PSEO* ir veidota kā nosacīts fonds, ar darbinieku iemaksām tiek finansētas iemaksu veicēju nākotnes pensijas. Iemaksas faktiski sedz attiecīgajā gadā iegūto pensijas tiesību

[1] *PSEO* ietvaros izmaksājamie pabalsti ir paredzēti Civildienesta noteikumu V sadaļas 3. nodaļā un VIII pielikumā. *PSEO* iekļauti tādi pabalsti kā izdienas pensijas, pensiju tiesību pārskaitījumi, pabalsti sakarā ar atbrīvošanu no amata, apgādnieka zaudējuma pensijas un invaliditātes pabalsti.

izmaksas, un tās nekādā veidā nav saistītas ar tā gada pensiju izdevumiem. ES judikatūrā ir apstiprināts, ka *PSEO* ir nosacīts fonds, neraugoties uz konstatējumu, ka tam ir arī zināmas solidaritātes programmas iezīmes[2].

PSEO atšķiras no vairuma dalībvalstu ierēdņu pensiju shēmām jeb programmām, kurās iemaksu likme vai pabalsti tiek koriģēti, lai katru gadu nodrošinātu līdzsvaru starp iekasētajām iemaksām un pensiju izdevumiem. Šāda veida shēmām, kurās iemaksas tiek sasaistītas ar pensiju izdevumiem attiecīgajā periodā (sauktas par paaudžu solidaritātes pensiju shēmām), ja līdzsvaru nav iespējams sasniegt, tad atšķirība tiek segta no budžeta līdzekļiem.

Nosacītais *PSEO* fonds tiek izvērtēts reizi gadā un reizi piecos gados tā, it kā tas reāli eksistētu, tādējādi vēl vairāk garantējot tā ilgtermiņa ilgtspēju.

2.3. Aktuārā līdzsvara princips

PSEO līdzsvars tiek nodrošināts, regulāri pārskatot iemaksu likmes un nepieciešamības gadījumā arī pensionēšanās vecumu.

PSEO tiek ievērots aktuārā līdzsvara princips, kur darbinieku ikgadējām iemaksām ir jāsedz trešā daļa no attiecīgā gada laikā iegūtajām pensijas tiesībām[3], kas ir nākotnes pensijas, kuras ierēdņi saņems pēc pensionēšanās, kā arī tiesības (noteiktos apstākļos) saņemt invaliditātes pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensiju un bāreņa pensiju. Nākotnes pensiju pabalsti tiek izvērtēti katrā atsauces datumā[4], cita starpā tiek aprēķināta to pašreizējā vērtība, piemērojot procentu (diskonta) likmi[5]. Šis aprēķins ir aktuārais novērtējums.

Pensijas iemaksu likme ir mehānisms programmas līdzsvara nodrošināšanai gadu no gada. Tā tiek automātiski atjaunināta, ja Civildienesta noteikumu 83.a pantā noteiktā aktuārā novērtējumā rezultātā tiek secināts, ka tas ir nepieciešams, lai pilnībā segtu attiecīgajā gadā iegūtās pensijas tiesības. Līdz ar to, darbiniekiem veicot pārskatīto iemaksu likmi, viņi iegūst pensijas tiesības par attiecīgo gadu, kuras aizsargā iegūto tiesību princips.

3. *PSEO* AKTUĀRAIS LĪDZSVARS

PSEO aktuāro līdzsvaru nodrošina pensijas iemaksu likmes un nepieciešamības gadījumā arī pensionēšanās vecuma ikgadējā pārskatīšana. Pensijas iemaksu likmes aprēķina metodiku validē ES dalībvalstu eksperti un ārēji aktuāri (3.1. nodaļa). Pensijas iemaksu likme ir gada N dienesta izmaksu[6] attiecība pret kopējām gada pamatalgām/pabalstiem iepriekšējā gada 31. decembrī tam pašam programmas dalībnieku sastāvam (populācijai). Dienesta izmaksu aprēķināšanā tiek ņemti vērā dažādi parametri un tiek izvērtēts pilns demogrāfisko un finanšu pieņēmumu kopums (3.2. nodaļa). *PSEO* aktuāro līdzsvaru garantē pensijas iemaksu likme (3.3. nodaļa) un pensionēšanās vecums (3.4. nodaļa).

3.1. *PSEO* līdzsvara nodrošināšanas noteikumu tehniskā īstenošana

Par Civildienesta noteikumu XII pielikuma tehnisko īstenošanu atbildīgā iestāde ir *Eurostat*.

---

[2] Skatīt, piemēram, spriedumu lietā F-105/05 *Wils*/Parlaments, 85. punktu, un spriedumu lietā T-439/09 *Purvis*/Parlaments, 45. punktu.

[3] Civildienesta noteikumu 83. panta 2. punkts.

[4] Katra gada 31. decembris.

[5] Pensijas iemaksu likmes aprēķināšanai izmanto "plānotās vienības kredītmetodi", kas noteikta starptautiskajā publiskā sektora grāmatvedības standartā *IPSAS* Nr. 39 "Darbinieku pabalsti". Lai aprēķinātu iemaksu likmi, iemaksas veicošo darbinieku iegūto pensiju tiesību aktuāro vērtību summu, uz ko aktuārajā praksē atsaucas kā uz "dienesta izmaksām", salīdzina ar kopējām šo darbinieku gada pamatalgām/pabalstiem.

[6] Iemaksas veicošo darbinieku iegūto pensiju tiesību aktuārās vērtības summa, ko aktuārajā praksē sauc par "dienesta izmaksām".

Eurostat sadarbojas ar:

- dalībvalstu ekspertiem ("83. panta jautājumu darba grupa", kura tiekas vismaz reizi gadā) attiecībā uz metodikas jautājumiem, kas saistīti ar XII pielikuma īstenošanu, un
- vienu vai vairākiem kvalificētiem neatkarīgajiem ekspertiem, kuri veic *PSEO* aktuāros novērtējumus[7].

Šī sistēma nodrošina, ka *PSEO* aktuārā novērtējuma metodika un rezultāti tiek pienācīgi izvērtēti un validēti. Tas ir būtisks aspekts procesa efektivitātes nodrošināšanā.

3.1.1. 83. panta jautājumu darba grupas darbība periodā no 2014. līdz 2022. gadam

Periodā no 2014. līdz 2022. gadam 83. panta jautājumu darba grupa ir tikusies katru gadu atbilstoši Civildienesta noteikumiem[8]. 83. panta jautājumu darba grupa ir iepazinusies ar *Eurostat* izstrādātajiem metodikas dokumentiem, tos pārrunājusi un apstiprinājusi.

83. panta jautājumu darba grupas ikgadējās sanāksmēs piedalās novērotāji, kuri pārstāv tādas starptautiskās organizācijas kā *ISRP* (Starptautisko Koordinēto organizāciju atalgojumu un pensiju dienestu, kas ietver tādas organizācijas kā ESAO, NATO, EUI, Eiropas Padomi un citas), Eiropas Centrālo banku, Eiropas Investīciju banku, Eiropas Investīciju fondu, Eiropas Patentu iestādi un Eirokontroli. *Eurostat* nodrošina attiecīgās informācijas apmaiņu aktuāros jautājumos ar šīm organizācijām.

3.1.2. Kvalificēta neatkarīga eksperta veikts novērtējums

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 13. panta 2. punktu *Eurostat* jautājumos saistībā ar minētā pielikuma metodisko īstenošanu un attiecīgo aktuāra pieņēmumu modelēšanu un aprēķināšanu palīdzību sniedz viens vai vairāki kvalificēti neatkarīgi eksperti.

Pēc atklāta uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus rezultātiem palīdzību *Eurostat* sniedza:

- *EY Actuaires Conseils* saistībā ar *PSEO* novērtējumiem no 2014. gada līdz 2016. gadam;
- *Agilis S.A.* un *Prudential Ltd.* konsorcijs saistībā ar *PSEO* novērtējumiem no 2017. līdz 2022. gadam.

Atsauces periodā abi aktuāri izvērtēja un validēja ar *PSEO* novērtējumu saistīto metodiku, aprēķinus un ziņojumus. Jo sevišķi ar šiem ārējiem ekspertiem tika saskaņoti aprēķinos izmantojamie dati, piemēram, attiecībā uz *PSEO* dalībnieku sastāvu un aktuāra pieņēmumiem.

Eurostat sniegtajos galīgajos novērtējuma ziņojumos ir iekļauti šo aktuāru ieteikumi[9].

3.2. Parametri un aktuāra pieņēmumi

Noteikumi par *PSEO* aktuārā līdzsvara novērtējumu ir izklāstīti Civildienesta noteikumu XII pielikumā. Tajā ir noteikta pamata parametros un pieņēmumos balstīta sistēma *PSEO* aktuārā līdzsvara nodrošināšanai.

---

7 Civildienesta noteikumu XII pielikuma 13. panta 2. punkts.

8 Civildienesta noteikumu XII pielikuma 13. panta 4. punkts.

9 Aktuāri veic neatkarīgus paralēlus *PSEO* pensijas iemaksu likmju aprēķinus un sniedz aktuāru atzinumu, kas ir vai nu bez iebildēm, vai ar iebildēm (gadījumā, ja aktuāru rezultāti no *Eurostat* rezultātiem atšķiras vairāk par pieļaujamo būtiskuma slieksni 3 % apmērā). Attiecībā uz visiem *PSEO* novērtējuma ziņojumiem, kas izdoti laikposmā no 2014. gada līdz 2022. gadam, aktuāri izdeva atzinumu bez iebildēm.

3.2.1. Tiesību aktos noteiktie parametri

Tās ir vērtības, kas galvenokārt saistītas ar Civildienesta noteikumu piemērošanu, cita starpā ar noteikumiem par pensiju pabalstu aprēķināšanu. Daži no šiem parametriem mainās atkarībā no konkrētiem nosacījumiem, kas saistīti ar katra ierēdņa individuālo situāciju. 1. pielikumā dots saraksts ar galvenajiem tiesību aktos noteiktajiem parametriem, kas izmantoti, veicot pensiju novērtējumu 2022. gadā.

3.2.2. Aktuāra pieņēmumi

Aktuāra pieņēmumi tiek iedalīti demogrāfiskajos un finanšu/ekonomiskajos pieņēmumos. Aktuāra pieņēmumi ir jāmodelē un jāprognozē atbilstoši attiecīgajām Civildienesta noteikumu normām un labākajai aktuārajai praksei.

Par izmantotajām aktuāra pieņēmumu vērtībām vienojas dalībvalstu attiecīgo departamentu valstu eksperti 83. panta jautājumu darba grupas ikgadējās sanāksmēs.

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma normām un darba grupas pieņemtajiem lēmumiem daži no šiem pieņēmumiem (piemēram, mirstības tabula) tiek pārskatīti, tikai veicot programmas piecu gadu novērtējumu, savukārt citi tiek pārskatīti katru gadu. Pēdējais piecu gadu novērtējums tika veikts 2018. gadā.

3.2.2.1. Demogrāfiskie pieņēmumi

Demogrāfiskie pieņēmumi ir būtisks elements *PSEO* aktuārā līdzsvara aprēķināšanā. Attiecībā uz nākotnes pensijas pabalstiem aktuāra demogrāfiskiem pieņēmumiem ir būtiska nozīme sastāva struktūras, vidējā pensionēšanās vecuma un invaliditātes tabulas atjaunināšanā saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 9. pantu.

Galvenie demogrāfiskie aktuāra pieņēmumi ir šādi.

- Mirstības tabulas: *Eurostat* izstrādātā 2018. gada ES dzīves ilguma tabula (*EULT*) ir perspektīva tabula[10], kurā ietvertas paredzamā dzīves ilguma tendences 20 gadu laikposmā (tāds pats laikposms kā 2017. gada beigās prognozētais *PSEO* ilgums), balstoties uz *PSEO* dalībnieku sastāva mirstības dinamiku. Tādējādi 2018. gada *EULT* ir dzīves ilguma tabula, kuras pamatā ir dalībnieku sastāvs, kas pilnībā atbilst *PSEO*. 2. pielikumā ir dots izvilkums no *EULT*.
- Invaliditātes tabulas, kuras *Eurostat* ir izstrādājis, pamatojoties uz iepriekšējiem novērojumiem.
- Pieņemtais pensionēšanās vecums; saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 4. panta 3. punktu tiek pieņemts, ka pensionēšanās noritēs pēc fiksētas vidējās likmes, kas mainās atkarībā no katra darbinieka dienesta uzsākšanas datuma.
- Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies.
- Koeficienti attiecībā uz bāreņiem un šķirtiem laulātajiem u. tml.

Aktuāra demogrāfiskie pieņēmumi tiek iekļauti dienesta izmaksu aprēķinā, uz kura pamata tiek aprēķināta pensijas iemaksu likme *PSEO* aktuārā līdzsvara nodrošināšanai. 3. pielikumā ir sniegts to demogrāfisko pieņēmumu saraksts, kas izmantoti pēdējā pensiju novērtējumā 2022. gadā.

[10] *Eurostat* izmantotās perspektīvās dzīves ilguma tabulas atbilst labākajai aktuārajai praksei, jo tās ietver nākotnē paredzamas izmaiņas mirstībā, ņemot vērā novērotās un prognozētās *PSEO* dalībnieku sastāva mirstības izmaiņas programmas darbības laikā.

3.2.2.2. Finanšu pieņēmumi[11]

Aktuāra finanšu pieņēmumiem, piemēram, faktiskajai pazeminātajai likmei jeb faktiskajai diskonta likmei un vispārējam algu pieaugumam, ir būtiska ietekme uz *PSEO* funkcionēšanu.

Faktiskā diskonta likme atspoguļo dalībvalstu ilgtermiņa valsts parāda faktisko vidējo procentu likmi, savukārt vispārējais algu pieaugums norāda gada izmaiņu likmi algu skalā. Abos gadījumos tiek izmantots attiecīgo likmju 30 gadu mainīgais vidējais rādītājs[12]. 2022. gada ikgadējā *PSEO* novērtējumā faktiskās diskonta likmes un vispārējā algu pieauguma vērtības ir attiecīgi 2,7 % un –0,1 %.

Atsevišķu algu pieauguma tabula ir vēl viens būtisks aktuāra finanšu pieņēmums. Atsevišķu algu pieauguma tabula attiecas uz algu pieaugumu, kas atspoguļo ES ierēdņu karjeras izaugsmi (t. i., paaugstinājumus un darba stāžu). Līdz ar Civildienesta noteikumu reformu 2014. gadā tika nostiprināta saikne starp pakāpēm un funkcijām. Piemēram, *AD* un *AST* funkciju grupu augstāko pakāpju piešķiršana tika būtiski ierobežota. Tika ieviesta arī jauna darbinieku kategorija — sekretāri un kancelejas darbinieki (*AST/SC*). Šīs izmaiņas ir atspoguļotas atsevišķu algu pieaugumā.

4. pielikumā ir sniegts to finanšu pieņēmumu saraksts, kas izmantoti pēdējā pensiju novērtējumā 2022. gadā, kā arī šo pieņēmumu izmaiņu jutīguma analīze.

3.3. Aktuārā līdzsvara principa īstenošana

PSEO līdzsvars tiek nodrošināts, pārskatot pensijas iemaksu likmi un nepieciešamības gadījumā arī pensionēšanās vecumu atbilstoši Civildienesta noteikumu XII pielikuma normām. Līdz ar to *PSEO* pēc būtības vienmēr ir aktuārajā līdzsvarā. Pensionēšanās vecumu var pārskatīt reizi piecos gados, savukārt pensijas iemaksu likmi *Eurostat* novērtē katru gadu.

Civildienesta noteikumos ir noteikta pensijas iemaksu likmju pārskatīšanas sistēma, kuras pamatā ir divas robežvērtības — zemākā un augstākā robežvērtība. Zemākā robežvērtība ir minimālā atšķirība starp esošo likmi un aktuārā līdzsvara saglabāšanai nepieciešamo likmi (0,25 punkti). No vienas puses, šis noteikums būtiski samazina administratīvo slogu, paredzot pensijas iemaksu likmju pārskatīšanu tikai tad, kad likmes izmaiņām būtu būtiska ietekme uz *PSEO* aktuāro līdzsvaru, un, no otras puses, tas darbiniekiem nodrošina pensijas iemaksu likmju stabilitāti un paredzamību. Augstākā robežvērtība paredz, ka pensijas iemaksu likme netiek koriģēta par vairāk kā vienu procentpunktu virs vai zem iepriekšējā gadā spēkā esošās likmes. Šis noteikums pasargā darbiniekus no straujām pensijas iemaksu likmes izmaiņām īsā laika periodā un nodrošina to, ka iemaksas ES budžetā saglabājas samērā stabilā līmenī.

5. pielikumā parādīts, kā *PSEO* aktuārais līdzsvars ir uzturēts periodā no 2014. līdz 2022. gadam. Līdzsvaru nodrošināja *Eurostat* veiktie *PSEO* ikgadējie novērtējumi un no tiem izrietošās pensijas iemaksu likmes izmaiņas, t. i., pensijas iemaksu likmes vērtība ir viena trešdaļa no attiecības starp dienesta izmaksu kopsummu un gada pamatalgu/pabalstu kopsummu. Turklāt aprēķinātās un piemērotās pensijas iemaksu likmes starpība nenorādīja uz būtiskām materiālām sekām un līdz ar to tika saglabāts *PSEO* aktuārais līdzsvars.

3.4. Pensionēšanās vecuma novērtējums

Likumdevēju 2014. gadā ieviestā pensionēšanās vecuma regulāras novērtēšanas sistēma arī nodrošina *PSEO* ilgtspēju. Skaidri sasaistot ES darbinieku paredzamo dzīves ilgumu un ES

[11] Dēvēti arī par "ekonomiskajiem aktuāra pieņēmumiem".
[12] Civildienesta noteikumu XII pielikuma 10. un 11. pants.

darbinieku pensionēšanās vecumu, Civildienesta noteikumi nodrošina, ka *PSEO* atbilst kopumā iedzīvotāju novecošanas kontekstam.

Civildienesta noteikumos paredzētais parastais pensionēšanās vecums, kurā darbinieki var pensionēties bez pensijas pabalstu samazinājuma, ir 66 gadi. Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. panta septīto daļu reizi piecos gados pensionēšanās vecums tiek izvērtēts, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu par izmaiņām saistībā ar dalībvalstu civildienestu ierēdņu pensionēšanās vecumu un ES iestāžu ierēdņu paredzamo dzīves ilgumu.

2021. gada novērtējumā par pensionēšanās vecumu[13] Komisija konstatēja, ka uz *Eurostat* izstrādāto dzīves ilguma tabulu pamata noteiktais *PSEO* dalībnieku sastāva paredzamais dzīves ilgums nav būtiski palielinājies. Turklāt ES ierēdņu pensionēšanās vecums ir viens no augstākajiem salīdzinājumā ar pensionēšanās vecumu ES dalībvalstu civildienestos. Līdz ar to šajā ziņojumā secināts, ka ES ierēdņu pašreizējais pensionēšanās vecums (66 gadi) ir pamatots un atbilst dalībvalstu civildienestos piemērotajiem augstākajiem standartiem.

4. *PSEO* IETEKME UZ BUDŽETU

4.1. Vispārīga informācija

4.1.1. *PSEO* vēsturiskais konteksts

20. gadsimta 60. gados Padome nolēma, ka darbinieku iemaksas netiek novirzītas faktiskā pensiju fondā, bet gan tiek ieskaitītas ES budžetā, kolīdz tās tiek iekasētas, un tās izlieto saskaņā ar budžeta lēmējinstitūcijas lēmumiem, t. i., tās netiek piesaistītas kādai konkrētai politikas jomai.

Tajā pašā laikā Padome nolēma, ka darba devēja iemaksas daļa netiks iekasēta. Tā vietā ES iestādes apņēmās maksāt turpmākus pensiju pabalstus, kurus izmaksā no Savienības budžeta, brīdī, kad darbinieki pensionējas. Lai arī faktiski investīciju fonds nepastāv, summa, kas ar šāda fonda palīdzību tiktu iekasēta, tiek uzskatīta par ieguldītu dalībvalstu ilgtermiņa obligācijās un ir atspoguļota pensiju saistībās, kas ir reģistrētas Eiropas Savienības gada pārskatos.

Tā kā dalībvalstis kopīgi garantē Civildienesta noteikumu 83. pantā un Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktā noteikto pabalstu izmaksu, budžets faktiski aizņemas naudu no programmas dalībniekiem pret garantiju nākotnē maksāt pabalstus.

4.1.2. Faktiska pensiju fonda izveide

Komisija 2012. gadā izvērtēja četrus iespējamos variantus faktiska pensiju fonda izveidei ES iestādēm[14]. Katrs variants paredzēja dažādas izmaksas atkarībā no plānotās pārejas. Tomēr, 2013. gadā vienojoties par Civildienesta noteikumu reformu 2014. gadā, likumdevējs nolēma saglabāt ES iestāžu nosacīto pensiju fondu.

Lai izveidotu faktisku pensiju fondu, ES budžetam daļa no *PSEO* saistībām būtu jāpārnes uz šādu fondu. Taču uz jaunāko procentu likmju pamata aprēķinātā pašreizējā saistību vērtība šādam solim ir ļoti nelabvēlīga. Turklāt faktiska pensiju fonda izveidošana neizbēgami palielinātu ikgadējos pensiju izdevumus un samazinātu ES budžeta ieņēmumus. Līdz ar to, ņemot vērā daudzgadu finanšu shēmas (DFS) pašreizējās iespējas, šāda pieeja nav īstenojama. Pat ja būtu izveidots faktisks pensiju fonds, finanšu tirgu nestabilitāte varētu radīt šaubas par šāda fonda rezerves līdzekļu ieguldīšanas iespējām.

[13] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu — COM(2021) 94 final.

[14] Komisijas ziņojums Padomei par Eiropas Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku pensiju shēmu, COM(2012) 37 final.

4.2. *PSEO dalībnieku sastāvs (populācija)*

4.2.1. Aktīvie darbinieki

4.2.1.1. Izmaiņas darbinieku sastāvā

2013. gada 2. decembra iestāžu nolīgumā[15] ES iestādes vienojās par 5 % samazināt štatu sarakstā paredzēto darbinieku skaitu. 2017. gadā Eiropas Revīzijas palāta apstiprināja, ka laikā no 2013. līdz 2017. gadam visas ES iestādes un aģentūras ir par 5 % samazinājušas štata vietu skaitu, lai arī dažos gadījumos tas ir noticis ar zināmu kavēšanos[16].

Vienlaikus, kā Revīzijas palāta jau konstatēja 2017. gadā, budžeta lēmējinstitūcija ikgadējās budžeta procedūras ietvaros iestādēm, struktūrām un aģentūrām ir piešķīrusi jaunas štata vietas un kredītus līgumdarbinieku piesaistīšanai. Šīs štata vietas pārsvarā tika izveidotas, lai izpildītu ES iestādēm piešķirtos papildu uzdevumus (tādējādi ir skaidrojams būtiskais štata vietu skaita pieaugums aģentūrās), kā arī saistībā ar Horvātijas pievienošanos Savienībai.

Līdz ar to, lai arī Komisijā štata vietu skaits laikā no 2014. līdz 2021. gadam mazliet samazinājās, kopējais aktīvo darbinieku skaits ES iestādēs pieauga no 58 567 līdz 66 120 (6. pielikums). Šis pieaugums galvenokārt ir noticis izpildaģentūrās un decentralizētajās aģentūrās, kā arī kopuzņēmumos saistībā ar budžeta lēmējinstitūcijas pieņemtajiem lēmumiem par noteiktu darbības jomu paplašināšanu (piemēram, *Frontex*) un jaunu struktūru un aģentūru, piemēram, Vienotās noregulējuma valdes[17], Eiropas Prokuratūras[18], Eiropas Darba iestādes[19] un Eiropas Veselības un digitālās izpildaģentūras[20], izveidi.

4.2.1.2. Personāla sastāvs

Aģentūrās un citās struktūrās novērotais darbinieku skaita pieaugums ietekmē kopējo ES personāla sastāvu, jo palielinās pagaidu un līgumdarbinieku īpatsvars. Neatkarīgi no līguma veida šie darbinieki saņem zemāku atlīdzību un/vai viņu karjeras izaugsme ir lēnāka nekā ierēdņiem. Turklāt līgumdarbiniekiem salīdzinājumā ar ierēdņiem[21] ir zemāku algu tabula un viņu tiesības saņemt pensiju tiek koriģētas gadījumā, ja viņi kļūst par ierēdņiem[22].

Gan 2004., gan 2014. gada Civildienesta noteikumu reformās tika iekļauti pārejas noteikumi, ņemot vērā, to, ka tiesības saņemt pensiju aizsargā iegūto tiesību princips. Civildienesta noteikumu XIII pielikumā nosakot pārejas posma noteikumus, likumdevējs paredzēja trīs darbinieku grupu paralēlu esību. Piemēram, lai arī pēc noklusējuma gada uzkrājuma likme ir 1,8 % darbiniekiem, kuri pieņemti darbā kopš 2014. gada 1. janvāra, šī likme ir 1,9 %

---

[15] Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas Iestāžu nolīgums (2013. gada 2. decembris) par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību.

[16] Eiropas Revīzijas palātas stāvokļa apskats par 5 % štata vietu samazinājuma īstenošanu.

[17] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010.

[18] Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei.

[19] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1149 (2019. gada 20. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Darba iestādi, groza Regulas (EK) Nr. 883/2004, (ES) Nr. 492/2011 un (ES) 2016/589 un atceļ Lēmumu (ES) 2016/344.

[20] Vairumu decentralizēto aģentūru ir izveidojusi vai nu Padome uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. panta pamata, vai Parlaments un Padome uz noteiktu Līguma noteikumu pamata. 40 gadu laikā līdz šim šādā veidā ir izveidotas 35 decentralizētas aģentūras.

[21] Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības 93. pants.

[22] Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 3. panta d) punkts paredz, ka līgumdarbiniekiem, kuri vēlāk kļūst par ierēdņiem, dienesta gadu skaitu, kas dod tiesības uz pensiju, aprēķina, pamatojoties uz attiecību starp pēdējo pamatalgu, kas saņemta kā līgumdarbiniekam, un pirmo pamatalgu, kas saņemta kā ierēdnim. Citiem vārdiem sakot, līgumdarbinieki, kuri kļūst par ierēdņiem, iegūst tiesības saņemt zemāku pensiju nekā darbinieki, kas jau uzreiz tiek pieņemti darbā kā ierēdņi.

darbiniekiem, kuri pieņemti darbā laikā no 2004. gada 1. maija līdz 2013. gada 31. decembrim, un 2 % darbiniekiem, kuri pieņemti darbā līdz 2004. gada 30. aprīlim.

Kopš Civildienesta noteikumu reformas 2014. gadā aktīvo darbinieku skaits, uz kuriem attiecas noteikumi, kas bija spēkā līdz 2004. gadam, ir samazinājies no 36 % līdz 19 %, savukārt aktīvo darbinieku skaits, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada 1. janvāra, veido teju 48 % no visiem aktīvajiem darbiniekiem (7. pielikums).

Vienlaikus un tādēļ, ka darbinieki, kuri pieņemti darbā pēc Civildienesta noteikumu reformas 2004. un 2014. gadā, ir jaunākie aktīvie *PSEO* dalībnieki, viņu dienesta gadu skaita, kas dod tiesības uz pensiju (kam tiks piemēroti 2004. un 2014. gadā pieņemtie stingrākie noteikumi), īpatsvars pakāpeniski palielinās. Tie ir 60 % no visām iegūtajām pensijas tiesībām. Ja skatās tikai pensiju tiesības, kas iegūtas saskaņā ar noteikumiem, kuri ir spēkā kopš 2014. gada, tā jau ir ievērojama daļa (22 %) no kopējā darbinieku dienesta gadu skaita, kas dod tiesības uz pensiju (8. un 9. pielikums). Tas apliecina to, ka 2004. un 2014. gadā veiktajām Civildienesta noteikumu reformām turpmāk būs aizvien lielāka ietekme.

4.2.2. Pensionāri

Pensionāru skaits kopš 2014. gada ir pieaudzis. Tā pamatā ir ES darbaspēka pieaugums saistībā ar jaunu dalībvalstu pievienošanos ES un tās uzdevumu paplašināšanos. Ilgtermiņā, aktīvajiem darbiniekiem pensionējoties, pensionāru skaits attiecīgi palielināsies. Šis palielinājums turpināsies līdz brīdim, kad pensionāru skaits konkrētajā gadā un aktīvo darbinieku skaits kļūs vienādi[23].

10. pielikumā ir norādīts, ka šobrīd teju 90 % no visiem pensionāriem ietilpst grupā, uz kuru attiecas noteikumi, kas bija spēkā pirms 2004. gada, savukārt pensionāri, kuri ietilpst grupā, uz kuru attiecas noteikumi, kas bija spēkā pirms 2014. gada, ir 9 %, un tie, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada, veido tikai 1 % no visiem pensionāriem. Attiecībā uz pēdējo grupu jānorāda, ka tas ir tikai normāli, jo parasti *PSEO* pensijas saņemšanai nepieciešamais dienesta stāžs ir vismaz 10 gadi[24]. Līdz ar to darbiniekiem, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2004. gada un kopš 2014. gada, pakāpeniski kļūstot par pensionēto darbinieku vairākumu, likumdevēja 2004. un 2014. gadā pieņemto reformu ietekme būtiski palielināsies.

4.3. *PSEO* ieņēmumi

Kopš 2014. gada *PSEO* ES budžetam ir radījusi ieņēmumus 5,8 miljardu EUR apmērā. Šos ieņēmumus veido darbinieku pensiju iemaksas, darbinieku pensiju tiesību pārskaitījumi, Apvienotās Karalistes saskaņā ar Izstāšanās līgumu[25] veiktās iemaksas, kā arī iemaksas, ko veikušas decentralizētās aģentūras un starptautiskās organizācijas, kuras piedalās ES programmās.

4.3.1. Pensijas iemaksu likmes radītie ieņēmumi

Pensijas iemaksu pamatā ir *Eurostat* veiktie aktuārie aprēķini *PSEO* aktuārā līdzsvara un ilgtspējas nodrošināšanai. Lai arī atsevišķās dalībvalstīs valsts civildienesta ierēdņi neveic

[23] Tas atbilst vienai no pensiju programmas (shēmas) līdzsvara definīcijām.

[24] 1 % pensionāru, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada, ir tie, kuri sasnieguši pensionēšanās vecumu pirms 10 gadu stāža sasniegšanas, vai tie, kuru stāžs ir vismaz 10 gadi, taču kuri ir mainījuši darba līgumu, kā rezultātā uz viņiem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada.

[25] Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas, 2019/C 384 I/01.

pensijas iemaksas, ES darbiniekiem piemērotā pensijas iemaksu likme ir viena no augstākajām salīdzinājumā ar dalībvalstu civildienestiem (17.–20. pielikums).

Aprēķinātā iemaksu likme nodrošina, ka darbinieku veiktās iemaksas sedz vienu trešdaļu no gada laikā iegūtajām tiesībām. No šīm iemaksām gūtie ieņēmumi netiek piesaistīti nevienai konkrētai budžeta pozīcijai, bet gan tiek izmantoti ES politikas finansēšanai, tādējādi ierobežojot iemaksas, kas dalībvalstīm jāveic, lai palīdzētu ES iestādēm īstenot tām uzticētos daudzos uzdevumus. Kopš 2014. gada budžetā šādā veidā ir ieskaitīti 4,2 miljardi EUR. 2022. gadā šī summa bija vairāk nekā 500 miljoni EUR.

4.3.2. Ieņēmumi no darbinieku pensiju tiesību pārskaitījumiem

Darbiniekiem ir iespēja *PSEO* pārskaitīt savas valsts pensiju programmā (shēmā) vai pensiju fondā iegūtās pensijas tiesības[26]. Tas nozīmē, ka tiek pārskaitīti līdzekļi, kas atbilst tiesībām, kuras viņi ir ieguvuši profesionālās darbības laikā pirms pievienošanās ES dienestam. Pensijas tiesībām ekvivalentie līdzekļi tiek pārskaitīti no sākotnējās pensiju shēmas, un *PSEO* ietvaros tie tiek konvertēti par dienesta gadiem, kas dod tiesības uz pensiju. Šie dienesta gadi, kas dod tiesības uz pensiju, tiek ņemti vērā, aprēķinot izdienas pensiju *PSEO* ietvaros. Šie pārskaitījumi veido visu kapitālu (3/3), kas atbilst *PSEO* ietvaros atzīto pensijas tiesību aktuārajam ekvivalentam. Kopš 2014. gada šādā veidā ES budžetā ir iegūti 950 miljoni EUR, un vidēji gadā ES budžetā šādi tiek iegūti vairāk nekā 100 miljoni EUR (12. pielikums).

4.3.3. Apvienotās Karalistes iemaksas

Saskaņā ar Izstāšanās līgumu[27] līgumslēdzējas puses vienojušās, ka Apvienotā Karaliste ir atbildīga par savu daļu Savienības saistībās attiecībā uz pensiju tiesībām un tiesībām uz citiem ar nodarbinātību saistītiem pabalstiem, kas radušās 2020. gada 31. decembrī vai pirms minētā datuma (t. i., pārejas perioda beigu datuma). Šīs saistības attiecas uz visu darbinieku pensijas tiesībām neatkarīgi no viņu pilsonības/valstspiederības.

Izstāšanās līgumā arī noteikts, ka Apvienotā Karaliste ik gadu piedalās neto maksājumos, kas no Savienības budžeta tiek veikti katram saņēmējam. Alternatīvi saskaņā ar 142. panta 6. punktu Apvienotā Karaliste var pieprasīt samaksāt neizpildītās saistības attiecīgā gada 31. decembrī.

Attiecībā uz personālam izmaksātajām pensijām Apvienotā Karaliste ir izvēlējusies veikt ikgadējus maksājumus. 2022. gadā Apvienotā Karaliste iemaksāja 235 miljonu EUR neto maksājumiem, kas no Savienības budžeta tiek veikti, izmaksājot pensijas bijušajiem ES darbiniekiem. Turpmākajos gados Apvienotā Karaliste turpinās finansēt savu daļu pensiju izdevumu, kas aprēķināta kā fiksēta procentuālā daļa no pieaugošajiem pensiju izdevumiem.

Nosakot, ka Apvienotā Karaliste atzīst savas saistības attiecībā uz visu ES darbinieku pensiju tiesībām, kas iegūtas pirms pārejas perioda beigām, Izstāšanas līgums garantē, ka Apvienotā Karaliste turpina veikt iemaksas *PSEO* nosacītajā fondā. Līdz ar to Apvienotās Karalistes lēmums izstāties no ES nerada papildu izdevumus ES budžetā.

[26] Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 11. un 12. pants.

[27] Sk. Līguma par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (2019/C 384 I/01) 142. panta 2. punktu un 142. panta 6. punktu.

4.3.4. Nesubsidēto aģentūru un ES programmās iesaistīto trešo personu iemaksas

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 83.a panta 2. punktu aģentūras, kas nesaņem subsīdijas no Eiropas Savienības vispārējā budžeta, veic iemaksas šajā budžetā pilnā apmērā, lai finansētu programmu.

Vienlaikus ES programmās un darbībās mēdz tikt iesaistītas trešās personas (piemēram, trešās valstis). Tā kā šīs līdzdalības ietvaros var būt nepieciešams piesaistīt papildu darbiniekus programmu īstenošanai, Komisija nodrošina, ka trešo personu iemaksas budžetā arī sedz darbinieku nākotnes pensiju tiesību darba devēja daļu.

Šīs iemaksas rada ieņēmumus budžetam, vienlaikus nodrošinot, ka tiek nosegtas nākotnes pensiju izmaksas. Kopš 2014. gada šādā veidā budžetā ir saņemti teju 400 miljoni EUR (13. pielikums).

4.4. *PSEO* izdevumi

ES pensiju shēmas pirmajos īstenošanas gados tā budžeta kontekstā ir radījusi tīros ieņēmumus, t. i., iemaksas, ko veikuši aktīvie darbinieki, kuri iegūst tiesības uz pensiju, pārsniedz ierobežotā pensionāru skaita saņemtos pabalstus. Pensiju shēmas ieņēmumus veido darbinieku un darba devēju iemaksas. Pēdējās ir nevis iemaksātas fondā, bet gan tikai tiek atspoguļotas pensiju saistībās. Tādā veidā ES budžets faktiski aizņēmās naudu no programmas dalībniekiem apmaiņā pret garantiju izmaksāt pabalstus nākotnē.

14. pielikumā parādīti pensiju izdevumi laikposmā no 2014. līdz 2022. gadam. Tie palielinās vidēji par 6,2 % gadā. Šajā rādītājā iekļauta arī atlīdzības un pensiju pieauguma ietekme.

Pašreizējais pensiju izdevumu līmenis ļoti lielā mērā atspoguļo to, ka tiek apmaksātas pensiju tiesības, kas iegūtas saskaņā ar noteikumiem, kuri bija spēkā līdz 2004. gadam un attiecas uz 90 % pensionāru. Šie noteikumi paredzēja pensijas uzkrājuma likmes ikgadēju pieaugumu par 2 %, pensiju korekcijas koeficientu piemērošanu, augstāku sākotnējās algas līmeni, mazāku pensionēšanās vecumu un to, ka personālu veido tikai ierēdņi un pagaidu darbinieki. 15. pielikumā parādīta ar pensiju korekcijas koeficientu izmaksu saistīto izdevumu dinamika.

Pensionāru skaits, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2004. gada, stabili pieaug. Lai arī darbinieki, kuri ir pieņemti darbā pēc 2004. gada 1. maija, bet pirms 2014. gada 1. janvāra, šobrīd veido 9 % no pensionāru kopskaita, visiem aktīvajiem darbiniekiem, uz kuriem attiecas šie noteikumi, būs zemākas pensijas zemākas sākotnējās algas un zemākas uzkrājumu likmes dēļ, kā arī pensijas koeficientu nepiemērošanas dēļ. Tas pilnībā atspoguļosies pensiju izdevumos tad, kad šie darbinieki būs sasnieguši pensionēšanās vecumu. Ilgtermiņā turpinās palielināties no 2004. gada reformas izrietošie ietaupījumi, sasniedzot vienu miljardu gadā[28].

Ņemot vērā to, ka tikai 1 % no pašreizējiem pensionāriem ietilpst grupā, uz kuru attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada, likumdevēja 2014. gadā ieviestās strukturālās izmaiņas (t. i., lielāks pensijas vecums, zemāka ikgadējā pensijas uzkrājuma likme, samazināta karjeras izaugsme, zemāku algas likmju ieviešana sekretariāta un kancelejas darbiniekiem) pilnībā materializēsies tikai tad, kad darbinieki, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada, pensionēsies. Tas nozīmē, ka likumdevēja 2014. gadā veikto

[28] Saskaņā ar *Eurostat* 2010. gada pētījumu par pensiju izmaksu ilgtermiņa ietekmi uz budžetu.

strukturālo izmaiņu ietekme uz pensiju izdevumiem pakāpeniski palielināsies, aizvien vairāk darbiniekiem, kuri ir pieņemti darbā pēc 2014. gada, kļūstot par pensionāriem[29].

Ņemot vērā iepriekšminēto, pensiju izdevumi turpinās palielināties, atspoguļojot darbaspēka pieaugumu ES iestādēs, jo īpaši aģentūrās, kā arī jaunu struktūru izveides rezultātā. Vienlaikus abas Civildienesta noteikumu reformas jau ir nesušas būtiskus ietaupījumus. Šie ietaupījumi turpinās pieaugt, darbiniekiem, uz kuriem attiecas 2004. un 2014. gadā apstiprinātie stingrākie noteikumi, sākot saņemt pensijas.

4.5. *PSEO* saistības

PSEO ir nosacīts (teorētisks) fonds ar definētiem pabalstiem. Tā kā faktiski investīciju fonds nepastāv, summa, kas ar šāda fonda palīdzību tiktu iekasēta, tiek uzskatīta par ieguldītu dalībvalstu ilgtermiņa obligācijās un ir atspoguļota pensiju saistībās, kas ir reģistrētas Eiropas Savienības gada pārskatos.

ES gada pārskati tiek sagatavoti saskaņā ar starptautiski pieņemtajiem grāmatvedības standartiem (*IPSAS* Nr. 39), kas ir augstākie pieejami standarti. ES bilancē norādītie pensiju un citu pēcnodarbinātības saistību rādītāji reprezentē ES pienākuma nākotnē izmaksāt pensijas un citus pabalstus, kuru saņemšanai darbinieki (aktīvie, darbnespējīgie un pensionāri) ir ieguvuši tiesības, aktuāro novērtējumu pašreizējā naudas vērtībā. Šī novērtējuma pamatā ir prognozētie maksājumi, kas no ES budžeta būs jāveic esošajiem un nākotnes pensionāriem vairāku desmitgažu periodā.

Viens no būtiskākajiem mainīgajiem, kas jāņem vērā šajā aprēķinā, ir faktiskā diskonta likme. Šī likme ir nepieciešama paredzamo nākotnes pabalstu pašreizējās vērtības aprēķināšanai. Procentu likme tiek iegūta no nominālajām procentu likmēm un inflācijas līmeņa[30], tādējādi tās aprēķinā ir iesaistīti divi svārstīguma avoti. Attiecīgi šo saistību nesenā palielinājuma pamatā teju pilnībā ir darbinieku pabalstu saistību novērtēšanā izmantotās ilgtermiņa procentu likmes straujais kritums, proti, faktiskā diskonta likme nesen kļuva pat negatīva, kā rezultātā jebkura summa šodien ir vērtīgāka, nekā tā būs nākotnē. Piemēram, 2021. gadā faktiskā diskonta likme mainījās no –0,2 % uz –0,8 %. Šo izmaiņu rezultātā saistības palielinājās par teju 14 miljardiem EUR (+14,5 %), sasniedzot 126 miljardus EUR[31].

ES bilancē iekļautajiem pensiju un citu pēcnodarbinātības saistību rādītājiem ir skaidrs grāmatvedības uzdevums. Tomēr tas ir ļoti svārstīgs lielums, ko ietekmē tirgus apstākļi un makroekonomiskās izmaiņas. Līdz ar to tam ir ierobežota vērtība *PSEO* faktiskās budžeta ietekmes izvērtēšanā.

Šo secinājumu vēl jo vairāk ilustrē divi turpmāk aprakstītie apsvērumi.

Pirmkārt, jāņem vērā, ka, lai arī procentu likmei ir būtiska ietekme uz konkrētā brīdī bilancē norādīto ES nākotnes pensiju saistību pašreizējo vērtību, tā tomēr nemaina pensiju daudzumu, kas faktiski būs jāizmaksā; tā tikai atspoguļo šo summu pašreizējo vērtību konkrētā brīdī.

Otrkārt, ja šīs pašas saistības tiktu aprēķinātas, izmantojot saskaņā ar Civildienesta noteikumiem pensijas iemaksu likmes aprēķināšanā izmantojamo procentu likmi, summa un saistību svārstīgums būtu būtiski zemāki, nekā aprēķinu veicot saskaņā ar *IPSAS* standartu Nr. 39. Piemēram, piemērojot pensijas iemaksu likmes aprēķināšanā izmantoto procentu

[29] Saskaņā ar Civildienesta noteikumiem darbinieks pensiju var saņemt, ja dienestā ir nostrādāti vismaz 10 gadi vai ja pensionēšanās vecums tiek sasniegts dienesta laikā.

[30] Tirgus ekspektācijas attiecībā uz valsts obligāciju ienesīgumu plus inflācijas prognozes.

[31] Eiropas Savienības konsolidētā gada pārskata 2.9. nodaļa "Saistības — pensijas un citi darbinieku pabalsti".

likmi (+2,7 % 2021. gadā), kas tiek aprēķināta saskaņā ar Civildienesta noteikumiem[32] un labākajiem aktuārajiem standartiem ilgtermiņa mainīgajam vidējam rādītājam 30 gadu laikposmā attiecībā uz dalībvalstu ilgtermiņa valsts parāda procentu likmēm, pensiju saistību hipotētiskā vērtībā, ņemot vērā pensiju novērtējuma aktuāra pieņēmumus, samazinātos par vairāk nekā pusi — no 126 miljardiem EUR līdz 62,6 miljardiem EUR (16. pielikums).

5. CIVILDIENESTA NOTEIKUMU 2004. UN 2014. GADA REFORMAS UN TO IETEKME

5.1. CIVILDIENESTA NOTEIKUMU 2004. UN 2014. GADA REFORMAS

Veicot Civildienesta noteikumu reformu 2004. gadā, likumdevējs nolēma veikt būtiskas strukturālās izmaiņas normās, kas tieši ietekmē pensiju tiesības. Tas jo īpaši ietvēra šādas izmaiņas:

- pensionēšanās vecuma palielināšana no 60 līdz 63 gadiem;
- zemāki sākotnējo algu līmeņi, jo īpaši administratoriem;
- zemāka ikgadējā pensijas uzkrājuma likme (1,9 %);
- jauna darbinieku kategorija ar zemāku algu līmeni (līgumdarbinieki);
- pakāpeniska atteikšanās no pensijām piemērojamiem korekcijas koeficientiem.

Veicot Civildienesta noteikumu reformu 2014. gadā, likumdevējs nolēma veikt papildu izmaiņas, kas būtiski ietekmēja to darbinieku pensijas tiesības, kuri pieņemti darbā pēc 2014. gada. Tas jo īpaši ietvēra šādas izmaiņas:

- pensionēšanās vecuma palielināšana līdz 66 gadiem;
- zemāka ikgadējā pensijas uzkrājuma likme (1,8 %);
- samazināta karjeras izaugsme, lai nodrošinātu spēcīgāku korelāciju starp pakāpi un funkciju;
- jauna darbinieku kategorija ar zemāku algu skalu (sekretariāta un kancelejas darbinieki).

Tajā pašā laikā darbiniekiem, kuri pieņemti darbā pirms 2014. gada, likumdevējs paredzēja labvēlīgākas algas likmes, lai tādējādi kompensētu ar Civildienesta noteikumu 2014. gada reformu[33] ieviestos karjeras izaugsmes ierobežojumus. Visbeidzot papildus šīm strukturālajām izmaiņām likumdevējs paredzēja algu un pensiju iesaldēšanu (2011., 2013. un 2014. gadā) un zemāku korekciju (2012. gadā).

5.2. CIVILDIENESTA NOTEIKUMU 2004. UN 2014. GADA REFORMU IETEKME

5.2.1. IETEKME UZ SHĒMAS DARBĪBU

Abas Civildienesta noteikumu reformas radīja un turpinās radīt būtiskus ietaupījumus. Pateicoties šīm reformām, *PSEO* ir vadošā pozīcijā salīdzinājumā ar valstu pensiju shēmām. Tajā pašā laikā *PSEO* reformas ir ietekmējušas ES iestāžu pievilcību, jo *PSEO* aizvien ir būtisks ES civildienesta ierēdņu atlīdzības sistēmas elements[34].

[32] Civildienesta noteikumu XII pielikuma 10. pants.
[33] Civildienesta noteikumu XIII pielikuma 30. pants.
[34] Sk. Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 15/2019: "2014. gada civildienesta reformu kopuma īstenošana Komisijā. Lieli ietaupījumi, tomēr ne bez sekām personālam".

5.2.1.1. GALVENO PARAMETRU REGULĀRA PĀRSKATĪŠANA/ATJAUNINĀŠANA

PSEO ir ļoti elastīga shēma, kas tiek nepārtraukti uzraudzīta, regulāri novērtējot un nepieciešamības gadījumā pārskatot tādus galvenos pieņēmumus kā pensijas iemaksu likme un pensionēšanās vecums.

Pensijas iemaksu likme tiek novērtēta katru gadu, un nepieciešamības gadījumā tā tiek pārskatīta. Kā redzams 17. pielikumā, tikai vienai dalībvalstij ir sistēma, kuras pamatā ir automātiska pensijas iemaksu likmes atjaunināšana (kā tas ir *PSEO* gadījumā). Citas dalībvalstis to pārskata tikai periodiski, balstoties uz politiskiem lēmumiem, nevis aktuāriem aprēķiniem, vai arī pārskatīšana netiek veikta vispār.

Šis automātiskais atjaunināšanas režīms nodrošina to, ka ES darbinieku veikto iemaksu līmenis (2022. gadā tas bija 10,1 %) ir atbilstošs, lai finansētu viņu uzkrātās pensijas tiesības, tādējādi nodrošinot *PSEO* aktuāro līdzsvaru. Iemaksu līmenis ir viens no augstākajiem, salīdzinot ar iemaksām, ko dalībvalstīs veic civildienesta ierēdņi (18. pielikums). Turklāt vairākās dalībvalstīs civildienesta ierēdņi neveic nekādas iemaksas savu pensiju pabalstu finansēšanai.

Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 77. pantu ES iestāžu darbinieku pensionēšanās vecumu var koriģēt. Kā parādīts 19. pielikumā, tikai vienā dalībvalstī pensionēšanās vecums ir augstāks nekā ES iestādēs. Lielākajā daļā ES dalībvalstu pensionēšanās vecumu pārskata regulāri vai periodiski ar mērķi atspoguļot paredzamā dzīves ilguma attīstību. Vienlaikus trešdaļā ES dalībvalstu šāda saikne nepastāv. 20. pielikumā parādīts, ka *PSEO* ietvaros ne vien pastāv šāda saikne, bet *PSEO* noteikumi arī paredz regulāru pensionēšanās vecuma pārskatīšanu, kā tas uzsvērts 3.4. nodaļā. Pārskatīšana tiek veikta, pamatojoties uz mirstības tabulām, tādējādi sasaistot pensionēšanās vecumu ar paredzamo dzīves ilgumu[35].

Šie pielāgojumi nodrošina *PSEO* stabilitātes saglabāšanu, kā arī atbilstību augstākajiem standartiem salīdzinājumā ar dalībvalstu pensiju shēmām.

5.2.1.2. *PSEO* LOMA ES IESTĀŽU PIEVILCĪBĀ

Saņemot darba piedāvājumu, augsti kvalificēti, pieredzējuši profesionāļi, visticamāk, pievērsīs lielāku uzmanību pensiju lomai atlīdzības paketē, nekā to darīs jaunāki kandidāti. Kandidātiem, kuri iepriekš ir strādājuši privātajā vai publiskajā sektorā, arī ir zināma pieredze un jutība attiecībā uz pensionēšanās jautājumiem. Kandidāti, kuri pamet sev pazīstamu sistēmu, pārejot uz jaunu, nepazīstamu sistēmu, visticamāk, pievērsīs īpašu uzmanību šai jaunajai sistēmai. Visbeidzot, kandidāti, kuri priekšroku dod (nodarbinātības) drošībai un paredzamai karjerai, nevis augstākai algai mazāk stabilā darbā, pievērsīs lielāku uzmanību pensiju shēmai. ES iestādēs darbā pieņemtie jaunie darbinieki pārsvarā ietilpst vienā no šīm kategorijām. Tā kā iestādēs galvenokārt tiek nodarbinātas personas, kuras karjeru ir sākušas citviet un kuru vidējais vecums līdz ar to ir 36 gadi, pensiju sistēmas nozīmīgums atlīdzības paketes kopējā pievilcībā ir uzskatāms par augstāku nekā, piemēram, publiskā sektora darbiniekiem dalībvalstīs, kuri karjeru valsts pārvaldē sāk uzreiz pēc izglītības iegūšanas. Faktu, ka teju visi jaunpienācēji iepriekš jau ir strādājuši citur, apliecina ārpus ES iestādēm iegūto pensiju tiesību pārskaitījumi uz *PSEO*.

[35] *Eurostat* izmanto perspektīvās dzīves ilguma tabulas. *Eurostat* izstrādātajās perspektīvajās dzīves ilguma tabulās ir iekļauta paredzamā dzīves ilguma pieauguma tendence 20 gadu laikposmā.

5.2.2. CIVILDIENESTA NOTEIKUMU 2004. UN 2014. GADA REFORMU RADĪTIE IETAUPĪJUMI

Abu Civildienesta noteikumu reformu ietvaros tika veiktas strukturālas izmaiņas, kas skāra pensiju tiesības, piemēram, pensijas vecuma palielināšana, uzkrājumu likmes samazināšana, algu līmeņa ierobežojumi, samazinot karjeras izaugsmes perspektīvas un ieviešot jaunas algas likmes (piem., līgumdarbiniekiem un sekretariāta un kancelejas darbiniekiem), un pensijas koeficientu atcelšana. Šīm izmaiņām tika piemēroti pārejas noteikumi, ņemot vērā, to, ka tiesības saņemt pensiju aizsargā iegūto tiesību princips. Civildienesta noteikumu 2014. gada reforma arī paredzēja summu iesaldēšanu, tiešā veidā skarot pensiju līmeni.

Civildienesta noteikumu 2004. un 2014. gada reformu strukturālā ietekme vislabāk ir redzama, ja skatāmies aktīvo dalībnieku sastāvu, ņemot vērā to, ka tikai uz 9 % no pašreizējiem labuma saņēmējiem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2004. gada, un tikai uz 1 % attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2014. gada (10. pielikums).

Kopš 2004. gada pensiju saņēmēju vidēji uzkrātās pensiju tiesības ir samazinājušās no 64,6 % 2004. gadā līdz 61,7 % 2021. gada beigās (21. pielikums). Tam pamatā ir divi iemesli —

- 2004. un 2014. gadā ieviestās pazeminātās uzkrājumu likmes un
- aizvien lielāks vidējais vecums, kādā darbinieki pievienojas ES civildienestam.

Ņemot vērā to, ka pensionāru skaits, uz kuriem attiecas noteikumi, kas ir spēkā kopš 2004. un kopš 2014. gada, turpmāk palielināsies, saņēmēju vidēji iegūto pensiju tiesību straujais samazinājums turpmākajos gados turpināsies. Vienlaikus pakāpeniska atteikšanās no pensiju korekcijas koeficientiem arī radīs ievērojamus ietaupījumus[36] (15. pielikums).

Šīs strukturālās izmaiņas arī atspoguļo vidējās pamatalgas, iestājoties dienestā (–15 %) un atstājot dienestu (–11 %), dinamika. Tas apliecina abu Civildienesta noteikumu reformu plašo ietekmi uz atlīdzības līmeni, kas tiešā veidā ietekmē vēlākos pensiju pabalstus.

Papildus šīm strukturālajām izmaiņām Civildienesta noteikumu 2014. gada reforma vien jau radīja aptuveni 1,5 miljardu EUR ietaupījumu pensiju izdevumos salīdzinājumā ar budžeta prognozēm pirms Civildienesta noteikumu 2014. gada reformu (22. pielikums).

Visbeidzot, skatoties vēl tālāk par *PSEO* pamatā esošo aktuāro loģiku, no budžeta perspektīvas ir interesanti, ka pašreizējais dienesta izmaksu līmenis (1700 miljoni EUR, kas ir attiecīgā gadā iemaksas veikušo darbinieku iegūto tiesību aktuārās vērtības kopsumma) ir zemāks par pašreizējo pensiju izdevumu līmeni (2400 miljoni EUR). Citiem vārdiem sakot, ja visas darbinieku 2022. gadā iegūtās pensiju tiesības tiktu pilnībā atliktas finansētā pensiju fondā, tā kopsumma būtu mazāka par pensiju izdevumiem pašreizējās cenās. Tas vēlreiz ilustrē abu Civildienesta noteikumu reformu efektivitāti. Rezultātā, lai arī pensijas tiesības iegūst vairāk darbinieku, viņi iegūst būtiski mazāk pensiju tiesību.

6. Secinājumi

Ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma ieviestā sistēma ir nodrošinājusi noteikumu pareizu īstenošanu, uzturot *PSEO* aktuāro līdzsvaru, nodrošinot stabilitāti darbiniekiem un konstantu, progresīvu pensiju iemaksu plūsmu ES budžetā.

[36] Kopš 2014. gada pensijām piemēroto korekcijas koeficientu izmaksas bija 400 miljoni EUR. Pakāpeniska atteikšanās no šiem koeficientiem nodrošinās ievērojamus ietaupījumus nākotnē.

Lai arī *PSEO* vēl nav līdzsvarota, gan 2004., gan 2014. gada Civildienesta noteikumu reformas jau rada būtiskus pašreizējo pensiju izdevumu ietaupījumus. Tādi galvenie rādītāji kā iegūto pensiju tiesību vidējais līmenis, kā arī vidējā pamatalga apliecina, ka 2004. un 2014. gadā veiktās Civildienesta noteikumu reformas pakāpeniski radīs aizvien lielākus ietaupījumus un tādējādi ievērojami palēninās *PSEO* ietekmes uz ES budžetu palielināšanos.

Salīdzinājumā ar pensiju sistēmām, kas attiecas uz civildienesta ierēdņiem dalībvalstīs, *PSEO* aizvien ir vadošajā pozīcijā attiecībā uz tādiem galvenajiem rādītājiem kā pensionēšanās vecums, pensijas iemaksu līmenis, aktuāro parametru attīstības korekcijas. Vienlaikus Civildienesta noteikumu 2004. un 2014. gada reformu ietekme uz *PSEO* rada izaicinājumus ES civildienesta pievilcībai.

Ņemot vērā šā ziņojuma ietvaros veikto *PSEO* aktuārā līdzsvara un ietekmes uz budžetu novērtējumu, Komisija saskaņā ar Civildienesta noteikumu XII pielikuma 14. panta 1. punktu šobrīd neuzskata par nepieciešamu grozīt Civildienesta noteikumu XII pielikumu.

PIELIKUMI

1. pielikums. Galvenie tiesību aktos noteiktie parametri, kas izmantoti, veicot aktuāro novērtējumu 2022. gadā

Parametrs	Vērtība
Juridiskais avots	Kopš 1.1.2014. spēkā esošie Civildienesta noteikumi
Atsauces datums dalībnieku sastāvam (XII pielikuma 1. pants)	31.12.2021.
Maksimālais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. pants)	65 (automātiski ierēdņiem, kuri dienestam pievienojušies pirms 1.1.2014.), 66 (automātiski jauniem ierēdņiem) vai 67 (pēc darbinieka pieprasījuma) vai līdz 70 (izņēmuma gadījumos)
Normālais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. pants un XIII pielikuma 22. pants)	No 60 līdz 66 gadiem atkarībā no dienestā nostrādāto gadu skaita, vecuma un datuma, kad darbinieks uzsācis dienestu
Minimālais pensionēšanās vecums (Civildienesta noteikumu 52. panta b) apakšpunkts un XIII pielikuma 23. pants)	58
Iztikas minimuma kategorija un pakāpe (VIII pielikuma 6. pants)	*AST* 1 pakāpes pirmais līmenis
Maksimālā izdienas pensija (Civildienesta noteikumu 77. pants)	70 % no pamatalgas pensionēšanās dienā
Gada uzkrājuma likme (Civildienesta noteikumu 77. pants un XIII pielikuma 21. pants)	1,8 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pēc 1.1.2014.), 1,9 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pēc 1.5.2004.), 2 % (ierēdņiem, kas dienestu ir uzsākuši pirms 1.5.2004.) no pamatalgas
Piemaksa ierēdņiem, kas dienesta pienākumus veic pēc parastā pensionēšanās vecuma (VIII pielikuma 5. pants un XIII pielikuma 22. pants)	1,5 % (jauniem ierēdņiem) vai 2,5 % no pamatalgas, vai 5 % no 60 gadu vecumā iegūto pensijas tiesību summas atkarībā no datuma, kad darbinieks uzsācis dienestu, darba stāža līdz 1.5.2004. un vecuma līdz 1.5.2004.
Atvilkums par priekšlaicīgu pensionēšanos (VIII pielikuma 9. pants un XIII pielikuma 22. panta 3. punkts)	3,5 % (jauniem ierēdņiem) vai 1,75 % (bijušajiem ierēdņiem) no pensijas par katru gadu līdz parastajam pensionēšanās vecumam
Minimālā izdienas pensija (Civildienesta noteikumu 77. pants)	4 % no iztikas minimuma par katru dienestā pavadīto gadu
Invaliditātes pabalsts (Civildienesta noteikumu 78. pants)	70 % no pamatalgas
Minimālais invaliditātes pabalsts (Civildienesta noteikumu 78. pants)	100 % no iztikas minimuma
Reversijas pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 18. pants)	60 % no izdienas pensijas

Minimālā reversijas pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 18. pants)	35 % no pēdējās pamatalgas
Apgādnieka zaudējuma pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants un VIII pielikuma 17. pants)	60 % no izdienas pensijas, kas būtu izmaksājama ierēdnim
Minimālā apgādnieka zaudējuma pensija (Civildienesta noteikumu 79. pants)	35 % no pēdējās pamatalgas vai iztikas minimums

2. pielikums. Izvilkums no ES dzīves ilguma tabulām

Vecums	Vīrieši		Sievietes	
	Nāves iespējamība x gadu vecumā	**Paredzamais dzīves ilgums**	**Nāves iespējamība x gadu vecumā**	**Paredzamais dzīves ilgums**
40	0,00048544	44	0,00037417	46
45	0,00083219	39	0,00064198	42
50	0,00140284	34	0,00110248	37
55	0,00236193	30	0,00189106	32
60	0,00398328	25	0,00324918	27
65	0,00643074	21	0,00558535	23
70	0,01187197	16	0,00864211	19
75	0,02186383	13	0,01470951	14
80	0,04016587	9	0,02826935	11
85	0,07362888	6	0,05429701	8
90	0,12980921	4	0,10494797	5

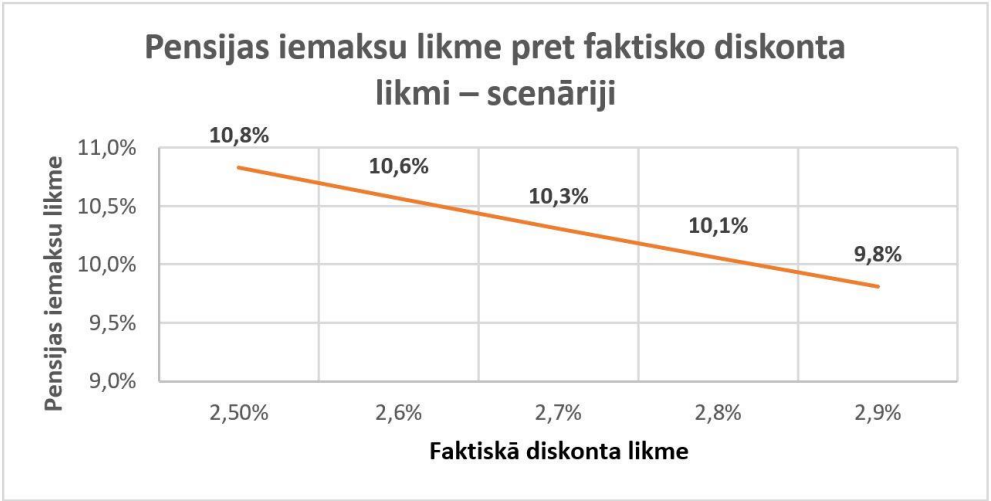
3. pielikums. Demogrāfiskie pieņēmumi, kas izmantoti 2022. gada aktuārajā novērtējumā

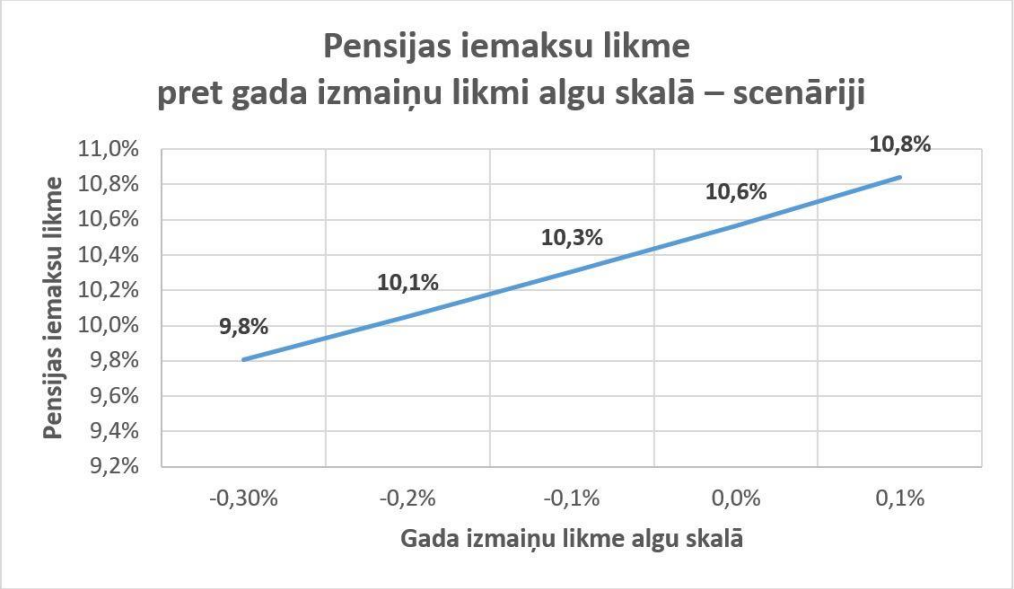
Demogrāfiskie pieņēmumi	2022. gada novērtējums
Dzīves ilguma tabula (dalībnieki bez invaliditātes)	2018. gada *EULT*
Dzīves ilguma tabula (dalībnieki ar invaliditāti)	2018. gada *EULT*+ 3 gadi
Invaliditātes tabula	ES 2018. gada invaliditātes tabula
Pašreizējais ģimenes stāvoklis	Ģimenes stāvoklis izvērtējuma dienā
Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies (vīriešiem)	82,0 %
Varbūtība, ka ierēdnis pensionēšanās datumā ir precējies (sievietēm)	52,0 %

Vidējā vecuma starpība starp ierēdni un viņa/viņas partneri	1 gads
Pieņemtais pensionēšanās vecums	63–66 gadi
Apgrozījums	2018. gada apgrozījums
Bāreņa un šķirtā laulātā pensijas koeficients	9,6 %

4. pielikums. Finanšu pieņēmumi, kas izmantoti aktuārajā novērtējumā 2022. gadā

Finanšu pieņēmumi	**2022. gada novērtējums**
Algu tabula	Spēkā kopš 1.7.2021.
Darbības laiks	23 gadi
Nominālā diskonta likme (*NDR*)	4,6 %
Inflācijas līmenis (*IR*)	1,8 %
Faktiskā diskonta likme (*RDR*)	2,7 %
Vispārējais algu pieaugums (*GSG*)	–0,1 %
Vispārējā pensiju pārvērtēšana (*GPR*)	–0,1 %
Atsevišķu algu pieaugums (*ISP*)	2018. gada *ISP* tabula
Korekcijas koeficienti (XI pielikuma 3. panta 5. punkts un XIII pielikuma 20. pants)	0,0 %

5. pielikums. Pensiju iemaksas gada griezumā no 2014. gada līdz 2022. gadam

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pensionēšanās dienesta izmaksas / pamatalgas	28,3 %	28,2 %	27,2 %	27,1 %	27,4 %	26,9 %	27,8 %	27,5 %	28,6 %
Invaliditātes dienesta izmaksas / pamatalgas	1,2 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,6 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Dienesta izmaksas nāves gadījumā / pamatalgas	0,9 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %
Dienesta izmaksas / pamatalgas	30,4 %	30,5 %	29,5 %	29,3 %	30,0 %	29,2 %	30,2 %	29,8 %	30,9 %
Aprēķinātā pensijas iemaksu likme (ierēdņiem)	10,1 %	10,2 %	9,8 %	9,8 %	10,0 %	9,7 %	10,1 %	9,9 %	10,3 %
Piemērotā pensijas iemaksu likme (ierēdņiem)	10,1 %	10,1 %	9,8 %	9,8 %	10,0 %	9,7 %	10,1 %	10,1 %	10,1 %

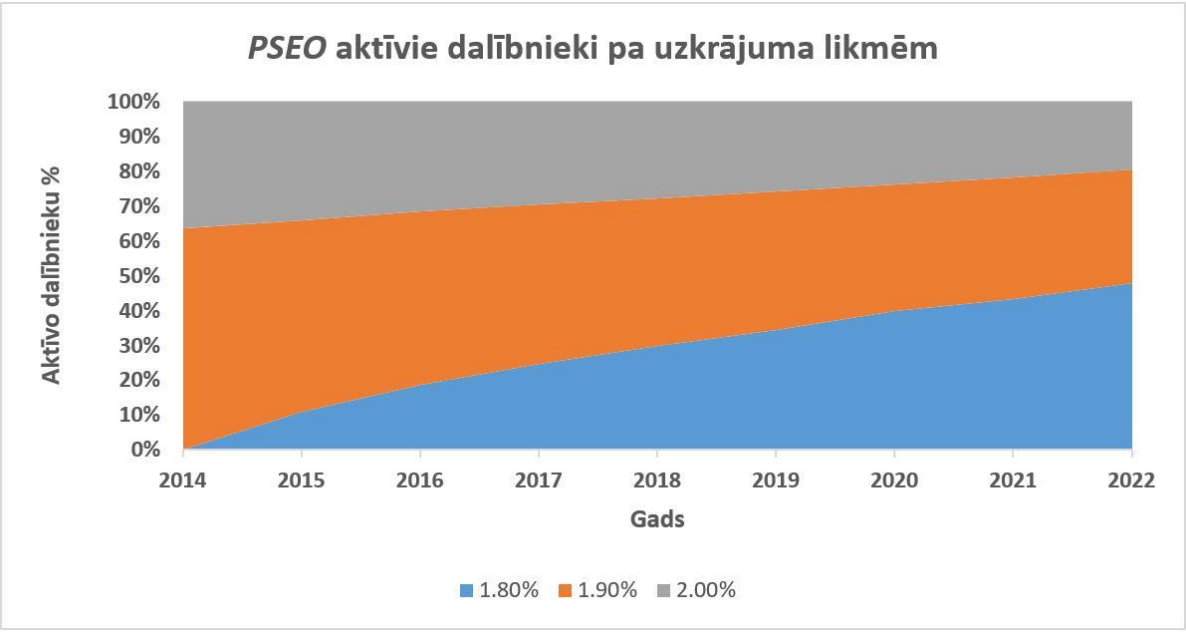

6. pielikums. ES iestāžu aktīvo darbinieku dinamika

Aktīvo dalībnieku sastāvs	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**Izmaiņas**
Parlaments	9074	9464	9872	9959	10 305	9895	9987	10 357	14,1 %
Padome	2985	3026	3162	3,162	3111	3160	3206	3246	8,7 %
Komisija	31 015	31 359	30 889	30 448	30 765	31 248	31 115	31 005	0,0 %
Tiesa	2101	2244	2273	2311	2293	2327	2303	2309	9,9 %
ERP	902	931	934	938	943	943	945	950	5,3 %
EESK	741	739	739	738	737	737	730	727	–1,9 %
Reģionu komiteja	542	558	548	552	560	569	560	574	5,9 %
Ombuds	73	73	76	82	78	75	73	74	1,4 %
EDAU	58	62	63	72	96	96	114	128	120,7 %
EĀDD	1988	1983	2035	2016	2095	2149	2234	2326	17,0 %
Citas iestādes un decentralizētas aģentūras	9088	9595	10 337	11 007	11 646	12 272	13 093	14 424	58,7 %
Kopā	**58 567**	**60 034**	**60 928**	**61 285**	**62 629**	**63 471**	**64 360**	**66 120**	**12,9 %**

7. pielikums. *PSEO* aktīvo dalībnieku sastāvs pa uzkrājumu grupām

Uzkrājuma likme	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
1,8 %	0	6438	11 280	14 972	18 250	21 618	25 280	27 815	31 671
1,9 %	36 985	32 226	29 827	27 978	25 998	24 896	23 217	22 576	21 653
2,0 %	20 989	19 903	18 928	17 978	17 037	16 115	14 974	13 969	12 796
Kopā	**57 974**	**58 567**	**60 034**	**60 928**	**61 285**	**62 629**	**63 471**	**64 360**	**66 120**

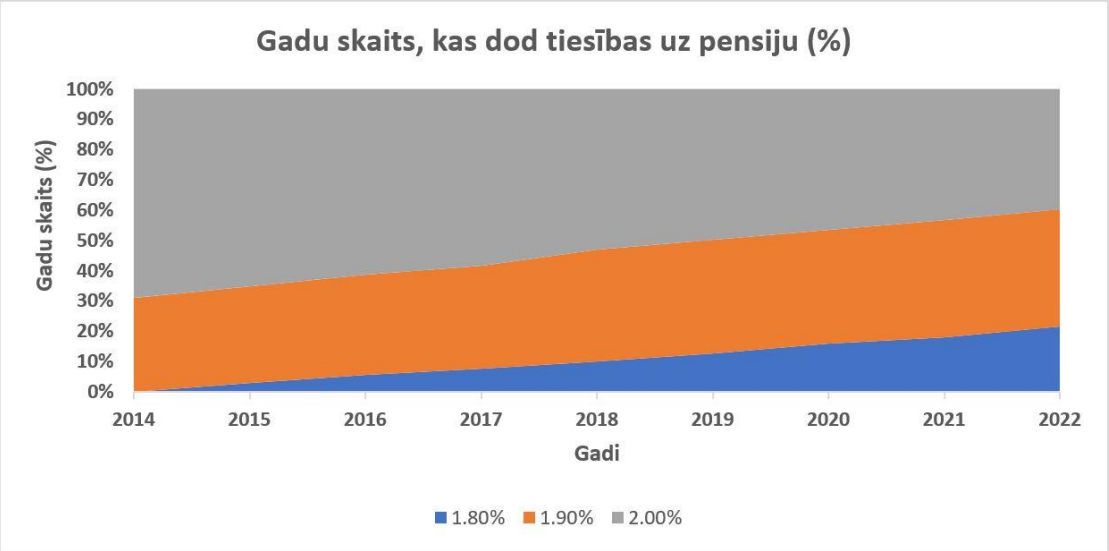

8. pielikums. Dažādu aktīvo darbinieku grupu dienesta gadu skaits, kas dod tiesības uz pensiju

Uzkrājuma likme	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1,8 %	0	19 476	39 805	57 077	81 336	107 914	139 360	161 680	198 108
1,9 %	209 337	221 645	238 790	253 246	300 615	320 554	326 371	343 688	354 837
2,0 %	464 097	453 572	440 828	436 240	433 162	424 344	403 373	387 626	365 418
Kopā	**673 435**	**694 693**	**719 423**	**746 564**	**815 113**	**852 812**	**869 105**	**892 995**	**918 363**

9. pielikums. Dažādu aktīvo darbinieku grupu dienesta gadu, kas dod tiesības uz pensiju, īpatsvars

Uzkrājuma likme	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1,8 %	0,00 %	2,8 %	5,5 %	7,7 %	10,0 %	12,7 %	16,0 %	18,1 %	21,6 %
1,9 %	31,1 %	31,9 %	33,2 %	34,0 %	36,9 %	37,6 %	37,6 %	38,5 %	38,6 %
2,0 %	68,9 %	65,3 %	61,3 %	58,4 %	53,1 %	49,8 %	46,4 %	43,4 %	39,8 %

10. pielikums. Pensionāru skaits katrā dienesta uzsākšanas laikposma grupā (līdz 2004. gadam, pēc 2004. gada un pēc 2014. gada)

Darbā stāšanās datums	Pensionāru skaits	Pensionāru īpatsvars
Līdz 30.4.2004.	18 291	89,6 %
No 1.5.2004.	1883	9,2 %
No 1.1.2014.	236	1,2 %

11. pielikums. Ieņēmumi no darbinieku pensijas iemaksām

Gads	Ieņēmumi no darbinieku pensijas iemaksām (miljoni EUR)
2014	348,7
2015	425,6
2016	441,8
2017	449,2
2018	473,6
2019	485,7
2020	504,4
2021	535,2
2022	553,4
Kopā	**4217,6**

12. pielikums. Iemaksas no pensiju tiesību ienākošajiem pārskaitījumiem

Gads	Iemaksas no pensiju tiesību ienākošajiem pārskaitījumiem (miljoni EUR)
2014	109,4
2015	108,6
2016	139,5
2017	127,6
2018	107,3
2019	89,1
2020	82,3

2021	89,8
2022	95,5
Kopā	**949,1**

13. pielikums. Decentralizēto aģentūru un starptautisko organizāciju iemaksas

Gads	Decentralizēto aģentūru un starptautisko organizāciju iemaksas (miljoni EUR)
2014	17,6
2015	22,5
2016	40,3
2017	42,4
2018	52,6
2019	50,6
2020	52,1
2021	56,4
2022	58,2
Kopā	**392,7**

14. pielikums. Kopējie pensiju izdevumi

Gads	Pensiju izdevumi (miljoni EUR)
2014	1485,1
2015	1541,2
2016	1660,5
2017	1774,5
2018	1854,6
2019	1964,5
2020	2064,4
2021	2173,2
2022	2398,1
Vidējais pieaugums	**+6,2 %**

15. pielikums. Pensiju izdevumi pensiju korekcijas koeficientu piemērošanas rezultātā

Gads	Pensiju izdevumu daļa, ko radījuši korekcijas koeficienti (miljoni EUR)
2014	39,3
2015	37,8
2016	42,5
2017	45,4
2018	47,2
2019	48,4

2020	50,7
2021	56,6
2022	57,6
Kopā	**425,7**

16. pielikums. Pensiju saistības ar pensiju novērtējuma aktuāra pieņēmumiem 2021. gada 31. decembrī

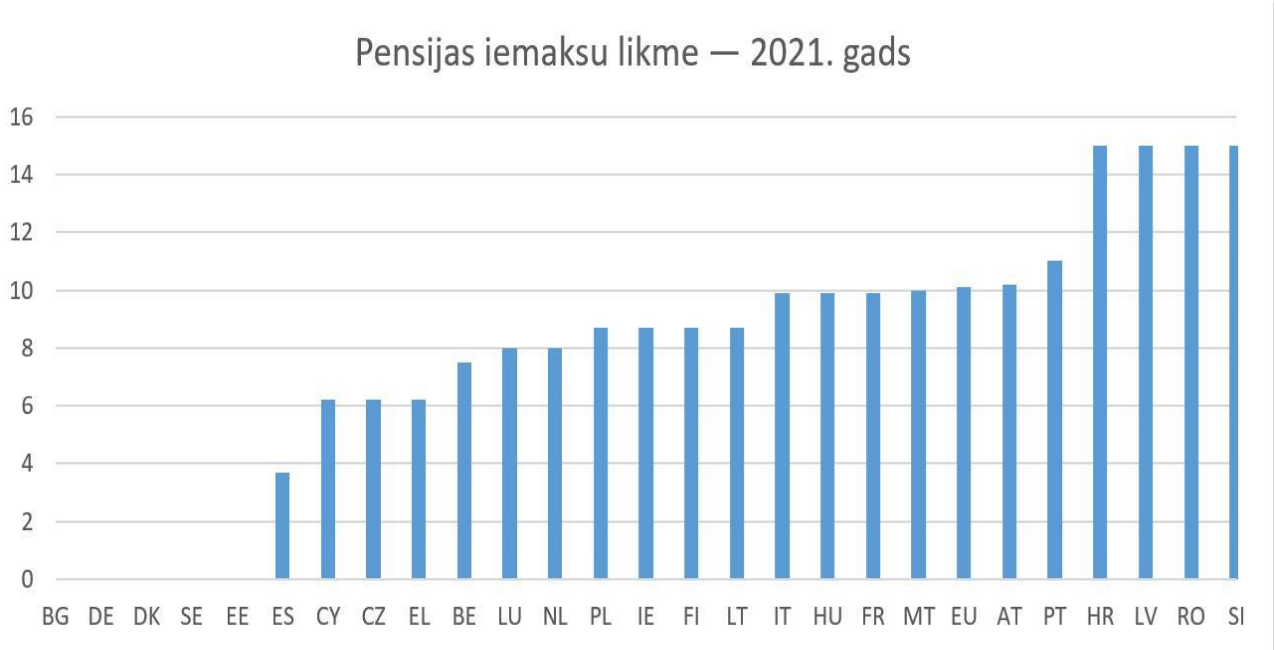
Pensijas iemaksu likmes pieņēmums	***PSEO* saistības (miljoni EUR)**	**Ietekme (miljoni EUR)**	**Ietekme**
Saistību aktuāra pieņēmumi	126 068		
Novērtējuma aktuāra pieņēmumi	62 613	–63 455	–50,3 %

17. pielikums. Pensijas iemaksu likmes pārskatīšana ES dalībvalstīs[37]

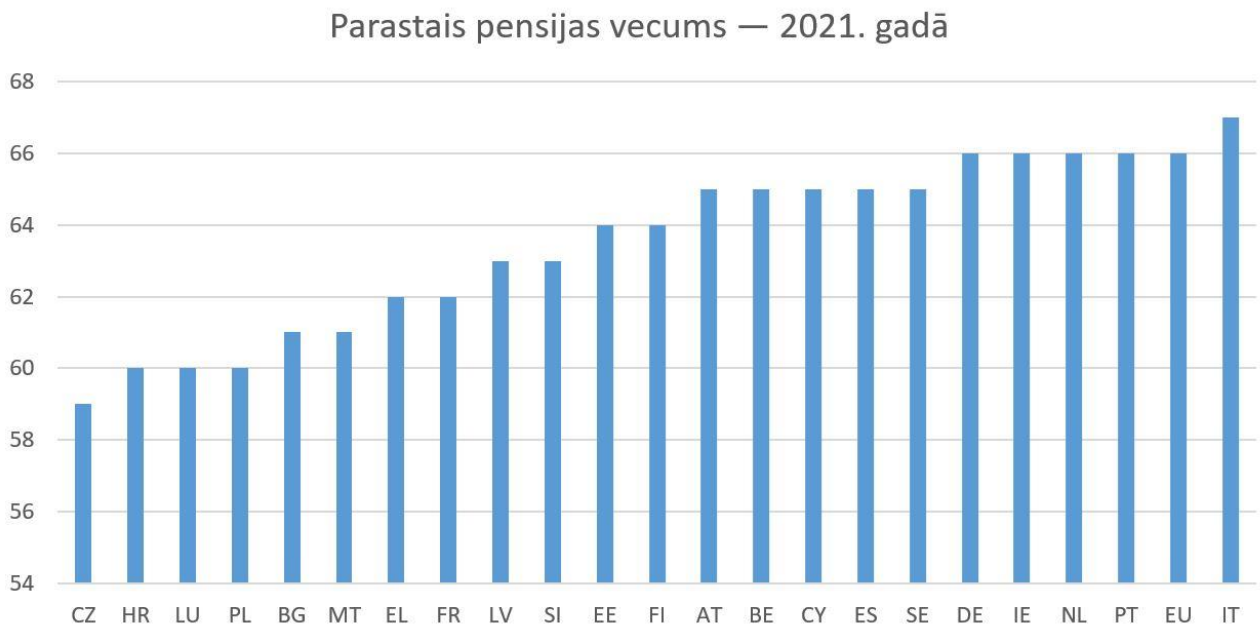
Nosacījumi pensijas iemaksu likmes pārskatīšanai	**Dalībvalstis**
Regulāra pārskatīšana, balstoties uz aktuārajiem aprēķiniem	NL, EU
Periodiska pārskatīšana, balstoties uz aktuārajiem aprēķiniem	AT, BE, HU, LU, PT, SI
Regulāra pārskatīšana, balstoties uz politiskiem lēmumiem	FI, PL.
Periodiska pārskatīšana, balstoties uz politiskiem lēmumiem	BG, FR, HR, IE, LT, LV, MT, RO, SE
Pārskatīšana netiek veikta	CY, CZ, DE, ES, EE, DK, IT, SK

[37] Šajā tabulā apkopotie dati saņemti no dalībvalstu pārstāvjiem 83. panta jautājumu darba grupā.

18. pielikums. Dalībvalstīs 2021. gadā piemērotās pensijas iemaksu likmes[38]

19. pielikums. Parastais pensionēšanās vecums ierēdņiem 2021. gadā[39]

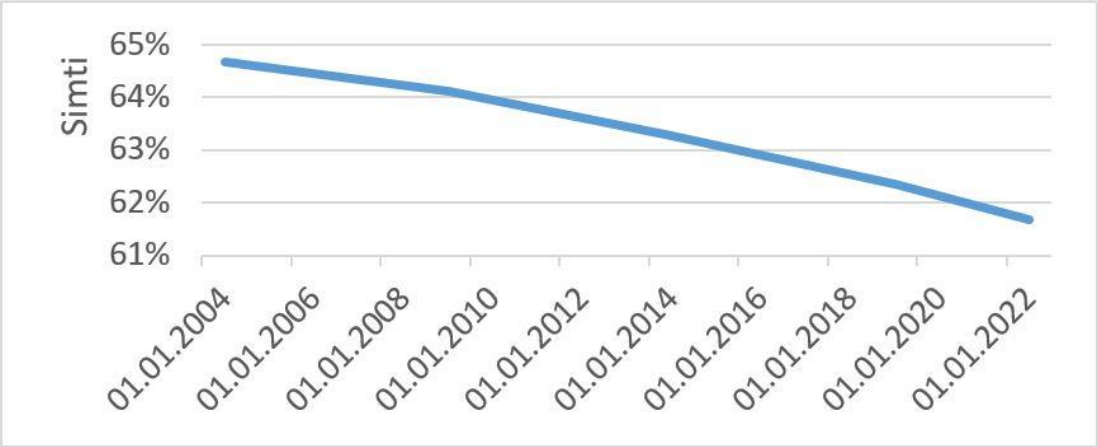
[38] 18. pielikumā dotajās tabulās izmantoti dati, ko dalībvalstis iesniegušas kā valstu iedaļas Komisijas 2021. gada ziņojumam par iedzīvotāju novecošanu (*ECFIN* ĢD sagatavotais ziņojums *The 2021 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070)*). Turklāt ES dalībvalstis katru gadu *Eurostat* iesniedz datus par savām pensijas iemaksu likmēm. Tā kā šie dati tiek apkopoti dažādos vērtību diapazonos, tabulā nepieciešamības gadījumā ir norādīta mediāna vērtība.

[39] Šajā tabulā apkopotie dati saņemti no dalībvalstu pārstāvjiem 83. panta jautājumu darba grupā.

20. pielikums. Pensionēšanās vecuma pārskatīšana, ņemot vērā paredzamo dzīves ilgumu[40]

Saikne starp pensionēšanās vecumu un paredzamo dzīves ilgumu	Dalībvalstis
Nav saiknes	AT, BG, DE, EE, ES, HU, LU, RO, SE
Vāja saikne: periodiska pārskatīšana	BE, CZ, FR, HR, IE, LT, LV, MT, PL, SI
Spēcīga saikne: regulāra pārskatīšana	CY, DK, EL, FI, IT, NL, PT, SK, EU

21. pielikums. Pensionāru vidēji uzkrāto pensiju tiesību dinamika

22. pielikums. 2014. gada algu tabulas grozījumu radītie pensiju izdevumu ietaupījumi

Gads	Ietaupījumi, kas radušies, 2014. gadā veicot Civildienesta noteikumu reformas, kuri skar algu tabulu (miljoni)
2011	24,9
2012	34,2
2013	59,6
2014	95,1
2015	116,6
2016	129,2
2017	141,4
2018	150,1
2019	162,0
2020	172,5
2021	184,0
2022	214,7
Kopā	**1484,4**

[40] Šajā tabulā apkopotie dati saņemti no dalībvalstu pārstāvjiem 83. panta jautājumu darba grupā.